

Preken v/ Erling J. Pettersen

Vigslingsgudstjeneste, 8. november 2009

Om det er ett ønske jeg skulle ha for min siste gudstjeneste i Stavanger bispedømme når tiden som i dag innledes, er over, er det dette: at jeg kan hilse dere med de samme ord som Paulus bruker når han hilser ”alle de hellige i Kristus Jesus som bor i Filippi”: ”Jeg takker alltid min Gud når jeg tenker på dere, og alltid, i alle mine bønner, ber jeg for dere alle med glede.”

Ordene røper et hjertevarmt forhold mellom menigheten og dens grunnlegger. Ikke med ett ord antyder Paulus hva han nå gjennomgår som fange for sin tros skyld. Brevet er gjennomsyret av dyp Kristus-hengivenhet og glede og over å tilhøre nådens fellesskap. Det nådens fellesskap som jeg i dag går inn i sammen med dere her i Stavanger bispedømme.

Det står skrevet i Paulus’ brev til filipperne, i det første kapittel:

”Og jeg er trygg på at han som begynte sin gode gjerning i dere, skal fullføre den – helt til Jesu Kristi dag. Med rette tenker jeg slik om dere alle, for jeg bærer dere i mitt hjerte. Både når jeg er i lenker, og når jeg forsvarer og stadfester evangeliet, har dere alle fellesskap med meg i nåden. Ja, Gud er mitt vitne på at jeg lengter etter dere alle med Kristi Jesu hjertelag.

Og dette ber jeg om, at deres kjærlighet må bli mer rik på innsikt og dømmekraft, slik at dere kan forstå og avgjøre hva som er viktig, og stå rene og uten feil på Kristi dag, fylt av rettferds frukt som vokser fram ved Jesus Kristus, til lov og ære for Gud.”

Slik lyder Herrens ord.

Jeg hører ekkoet av Jesu egen stemme når Paulus taler om at alle hører til i fellesskapet. Og jeg ser for meg Jesu dype kjærlighet for dem som er skjøvet ut av fellesskapet.

Ser hvordan JESUS med ømhet snakker med den samaritanske kvinnen ved brønnen, ser henne og gir henne verdighet. Ser hvordan han modig besøker tollere og syndere som ikke tør vise seg i fellesskapet. Ser hvordan han lar den prostituerte kvinnen vaske føttene med sine tårer, uten å bry seg om de prektige som tar anstøt. Han er fri – og han forkynner med sitt liv at vi alle har et fellesskap med ham – i nåden.

En bedre visjon kan vi ikke hente for vårt arbeid i Stavanger bispedømme: Nådens fellesskap.

- menigheter med åpne dører inn til troens store rom
- menigheter som i sin hverdag viser at rettferds frukter handler om å *praktisere nåden* i møte med alle som opplever at de ikke hører til

Det er det som preger den diakonale menighet.

En klok kristen ga meg denne definisjonen av hvordan diakoni skjer: Det er det som skapes når du kommer ut fra møtet med Gud – i Kristus – og speiler glansen av hans kjærlighet i ditt ansikt og i ditt liv.

En katolsk nonne som vi arbeidet mye sammen med i tiden vår som misjonærer i Brasil, søster Graça – direkte oversatt: søster Nåde – hadde en enkel måte å uttrykke troens kjernesannheter på. Hun sa: ”Uten at vi deler hverdag og liv med hverandre, mister vi Kristi

ansikt av syne, for vi ser Kristi ansikt i hver av våre søsken.” Og så fortsetter hun: ”Gir vi vårt hjerte og våre liv til Kristus, så gir vi det også til menigheten. Den som tror på Kristus, har allerede trådt ut av ensomheten og har begynt å leve vendt mot de andre.”

Paulus har delt hverdag og liv med de kristne i Filippi. Og han ser Kristi ansikt i hver av dem. I sin omsorg for ham har de nettopp praktisert søster Graças ord: de har begynt å leve vendt mot de andre.

Den danske forfatteren Klaus Rifbjerg skrev en bok med tittelen ”Et bortvendt ansikt”. ”Døden,” sier Rifbjerg, ”er der hvor vi vender ansiktene bort fra hverandre.” Han skriver om det ensomme, ufrie mennesket med bitre trekk preget av frykt og isolasjon. Om hvordan livet mister sin mening når vi lever med ansikter vendt bort fra hverandre. Frysende uhyggelig er det når han beskriver hvordan foreldre vender ansiktet bort fra sine barn i det selvsentrerte og egenrådige.

Mot Klaus Rifbjergs dystre skildringer av de bortvendte ansikter, ser vi i evangelienes fortellinger hvordan Jesus møter mennesker, uten noen gang å vende ansiktet bort. Selv når vi er langt borte og fordømmer oss selv, står han der – med ansiktet vendt mot oss – og ser oss slik vi er: slik faren møtte han som hadde satt alt over styr: ”Da han ennå var langt borte, fikk faren se ham og han fikk inderlig medfølelse med ham.” Guds ansikt er aldri et bortvendt ansikt. Vi hører det ved hver gudstjenestes slutt: ”Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig.”

Når Paulus ber for menigheten i Filippi, ber han om at deres kjærighet må bli mer og mer rik på innsikt og dømmekraft, slik at de kan forstå og avgjøre hva som er viktig. Det dirrer en undertone av dypt alvor midt i ordene om glede og fellesskap. Det handler om å stå rene og uten feil på Kristi dag – på dagen for dom og nyskapelse, og – og her spisser Paulus sitt budskap: fylt av rettferds frukt som vokser fram ved Jesus Kristus.

Tankene mine går fra fangen Paulus til en annen fange, motstandsmannen og teologen Dietrich Bonhoeffer, som ble henrettet under annen verdenskrig for sin kamp for rettferdighet – for rettferds frukt. I et brev som ble smuglet ut fra fengselet der han satt, sier han om det å leve med ansiktet vendt mot den som trenger nettopp din innsikt, din dømmekraft, din kjærighet, sitat: ”Vi møter sannheten som en korsfestet sannhet, ikke i strålende herlighet. Sannheten møter oss som den korsfestede Kristus. Når Jesus sier: sannheten skal gjøre deg fri, så betyr ikke denne frihet at man lykkes i verden og blir stor. Friheten handler om å frigjøre seg fra livsløgnen som går ut på at jeg er verdens midtpunkt. Det handler om frigjøring fra seg selv og å leve for andre.”

Kjære medarbeidere i Stavanger bispedømme: Vi utfordres til å vende blikket bort fra oss selv, til å leve med blikket vendt mot andre. Og det handler om å se tro og liv sammen. Martin Luther sa det så enkelt: ”Hvis enhver tjente sin neste var hele verden full av gudstjeneste.”

De nær på fem årene vi fikk leve sammen med – og lære av – brasilianske fattige kristne i Boa Vista-menigheten, ga avgjørende erfaringer om det nådens fellesskap som har rom for alle. Det er langt fra en festkledd forsamling i Stavanger Domkirke til vår menighet der som ga sin kirke navnet ”Jesus Cristo Libertador” – Jesus Kristus Frigjøreren. Men det er begge steder tale om nådens fellesskap. Menigheten holdt til i et sumpområde i utkanten av en storby. Hverdagen vår der var å sitte med ni-årige Nelson på fanget når det ikke var noen som ga ham omsorg og trøst i skuret der han bodde. Det var å ha salt- og sukkerblandingen klar for å bekjempe uttørking blant små nyfødte i slummen på de daglige husbesøk. Det var å feire

ettårsdagen der de fattige lånte penger til en skikkelig fest av litt mer velstående naboer for å feire at livet hadde vunnet – det første og viktigste leveåret.

I et miljø som ytre sett manglet alt det vi forbinder med det gode liv, gjorde Turid og jeg våre grunnleggende erfaringer. Jeg vil ta dere med et øyeblikk inn i den virkeligheten. I et skur med plass til 8-10 mennesker på pinnestoler og appelsinkasser, gikk samtalen om å skape rettferdighet i vår fattige bydel. Irene, trebarnsmor som arbeidet som prostituert på bordellen Las Vegas for å forsørge sine barn, sa: ”Om Gud kunne skape verden av ingenting, så kan han også skape justiça – rettferdighet – her hos oss. Se hva som har skjedd siden vi ble menighet: Den som har to kilo mel gir det ene kiloet til den som ikke har noe.” Og hun, som ikke eide noe, sa med dyp overbevisning: ”Tem que ter confiança que Ele vai fazer tudo.” – Vi må ha tillit til at Han skal gjøre det alt sammen.

Irene og Paulus sier det samme. Ordene Paulus brukte, er disse: ”fylt av rettferds frukt som vokser fram ved Jesus Kristus”. Irene hadde ikke syv års teologisk studium, men erfarte at Guds rike finnes i det sårbare, tilsynelatende ubetydelige, i det skjulte, men der mennesker ikke lever med bortvendte ansikter. Hennes teologi var enkel: Gud er Herre. Han holder våre liv i sin hånd. Han gir oss det vi trenger. Og Han har gitt oss stedet der Han er: ”a nossa comunhão” – vårt fellesskap, menigheten vår.

I dag får jeg Stavanger bispedømme som det fellesskap der jeg skal kunne bekjenne med dere det samme som Irene og hennes medkristne bekjenner:

- Gud er Herre
- Han skaper nådens fellesskap
- Han vil at vi skal leve med ansiktet vendt mot Ham, for å hente kraft til å leve med ansiktene vendt mot hverandre – åpne, lyttende, med rom for undring og tvil, men også med ønske om å være kirke for alle som trenger et sted å høre til: et sted der nåden praktiseres.

Jeg har en like enkel teologi som Martin Luther: Hvis enhver i Stavanger bispedømme tjente sin neste, var hele bispedømmet fullt av gudstjeneste.

Til slutt: Dom Helder Camara, fattigfolks biskop i Recife i Brasil, som fikk Folkets fredspris. Camara, som ga alt kirkens rike gods i bispeboligen til de fattige, sier i sin meditasjon i boka ”Tusen grunner til å leve”: ”Er det jeg som tar feil Herre? Er det hovmot å tenke at Du hver dag kaller meg enda mer til å gå ut og forkynne at det er nødvendig, tvingende nødvendig, at vi går videre fra den hellige nattverd og til Ditt annet nærvær som er like virkelig, Ditt nærvær i fattigdommens sakrament. Teologene diskuterer. Tusen distinksjoner legges frem, men ve dem som nærer seg av deg og deretter ikke har øynene åpne for å se Deg når Du leter etter mat blant søppelet, utstøtt overalt, når du lever under umenneskelige forhold og under fullstendig mangel på trygghet. Er det jeg som tar feil, Herre?”

Kjære medarbeidere i Kristus Jesus: Vi går til nattverdets hellige måltid for å hente kraft til å forstå hva som er viktig og til å utrustes slik at vi kan fylles av rettferds frukt som vokser frem ved Jesus Kristus. Vi vender vårt ansikt mot ham som gjør at vi kan leve vendt mot andre.

I mange av gudstjenestene vi feiret med brasilianske med-kristne, sang vi det som jeg ønsker skal ligge i bunnen for mitt arbeid sammen med dere for å bygge Guds rike her hvor Gud har satt oss. Ordene gir meg både uro og dyp trygghet. Uro – når vi lever med bortvendte ansikter.

Trygghet – fordi sannheten møter oss som den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus, Han som møtte fangen Paulus og fylte hans liv med rettferds frukt, og Han som med sangens ord utfordrer oss til å ha alt vi eier i ham, og å se – kun i Ham – a verdade, sannheten. Her er sangen som er mitt livs program, lært av fattige medkristne som hører til sammen med oss – i nådens fellesskap:

Det brenner en stemme i mitt bryst
stemmen til mannen fra Nasaret.
Han som ikke hadde hus
og heller ikke sandaler på føttene

Han var fattig med de fattige
og led med de lidende
ga hånden til dem som ikke klarte å holde seg oppe
Han satte fri de undertrykte.

I dag er vi så fjerne
fra det han lærte oss
så langt borte fra rettferdigheten
så langt borte fra kjærligheten

Han er den som inviterer deg
til å leve et liv i enkelhet
å ha alt du eier i Ham
og å se kun i Ham Sannheten.

På portugisisk lyder ordene slik:

Arde a voz em meu peito
do homem de Nazaré
Ele que não tinha casa
e nem sandália no pé

Era pobre com os pobres
e sofria com os sofridos
dava a mão aos desmaiados
libertava os oprimidos

Hoje estamos tão distantes
do que Ele ensinou
tão distantes da justiça
tão distantes do amor

Ele é quem te convida
a viver simplicidade
ter só nele tua posse
ver só nele a verdade

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var er og blir én sann Gud, fra evighet til evighet.